

В.В. Манько, А.М. Бабський
СТАНОВЛЕННЯ ФІЗІОЛОГІЇ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ. ДЕКАЛОГ
Львівський національний університет імені Івана Франка
vvmanko@lnu.edu.ua

V.V. Manko, A.M. Babsky
EMERGENCE PHYSIOLOGY AT THE LVIV UNIVERSITY. DECALOGUE

I. 230 РОКІВ ФІЗІОЛОГІЇ У ЛЬВІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ!
1784-1874

Перша кафедра фізіології (*кафедра фізіології з вищою анатомією*) у складі медичного факультету Львівського університету заснована після його поновлення 16 листопада 1784 р. І проіснувала недовго, до закриття університету у 1805 р.

Спочатку студенти-медики слухали хімію і ботаніку, а також натуральну історію (природознавство), які були основою для подальшого навчання на цьому факультеті. Студенти першого року вивчали анатомію, другого – фізіологію та хірургію, третього – «матерію медицини» (*materia medica*), патологію та акушерство, а четвертого – клініку.

Починаючи з осені 1783 р. відбувалися обрання професорів та підготовка до навчання. Одним з двох професорів, які перейшли з медичної колегії (*Collegium medicum*) на медичний факультет, був один з найталановитіших професорів того часу, випускник Віденського університету, професор фізіології і медицини **Якуб Костшевський** (Jakób Kostrzewski). Але вже в грудні 1786 р. він попросив про звільнення у зв'язку із станом здоров'я. З 1787 р. професором фізіології (завідувачем кафедри?) став **Томаш Франц Седей** (Tomasz Sedey), який раніше працював у Віденському університеті, де у 1780 р. отримав ступінь доктора. З кінця 1788 р. він перебував у відставці у зв'язку з припиненням підготовки лікарів на факультеті. Рівень викладання на медичному факультеті у ті часи був, м'яко кажучи, далеко неідеальний, кількість студентів незначною, між викладачами точилися чвари. Це послужило причиною закриття частини медичного факультету; залишилися лише медико-хірургічні студії. У цей період фізіологію читали разом із хірургією, і тут варто згадати професора **Яна Фрітша** (Jan Fritsch), який очолив кафедру хірургії після смерті у 1787 р. доктора медицини Августина Крігля (Augustyn Kriegl). Після короткої перерви у 1791 р. Львівському університету повернено право випускати лікарів. На посаді завідувача кафедри вищої анатомії і фізіології (за іншими даними – й окулістики) поновлено **Томаша Седея**, і на ній він перебував до 1805 р. У гроні професорів львівської медицини Седей був знаменитою постаттю. Відзначався енергійністю, котра викликала похвалу зі сторони влади і водночас немалі прикросі зі сторони колег. Не писав нічого, але дуже цікавився поступом науки і пильно старався, щоб нові медичні книги були в університетській бібліотеці. Готовий був навіть, як писав у 1816 р., викладати безкоштовно, хоча за свій труд не отримував відповідного винагородження.

Після відновлення медичного факультету відносини між професорами значно покращилися, але як і раніше бракувало студентів. І 9 серпня 1805 р.

Львівський університет перенесено до Кракова. Замість університету відкрито Львівський ліцей з трьома факультетами – теологічним, юридичним і філософським, а медичний факультет був перетворений у Хірургічні студії з дворічним терміном навчанням і максимально стиснутим навчальним планом. 7 серпня 1817 р. Львівський ліцей піднесено до статусу університету і присвоєно ім'я Франца I, але без медичного факультету. Хірургічні студії перейменовано у Медико-хірургічний інститут (1817–74 рр.) Декретом від 20 квітня 1833 р. після реформи медичної освіти визначено трирічний термін навчання і в Медико-хірургічному інституті. Проіснував він до 1874 р. і був, фактично, складовою частиною університету. Професори цього закладу зберігали за собою титули професорів університету із всіма привілеями, але отримували вдвічі меншу платню і не мали права присвоювати ступінь доктора медицини. Серед семи кафедр інституту була і кафедра загальної фізіології. У цей час фізіологію, як і загальну патологію, materia medica і терапію викладав професор **Войцех Жердзінські** (Wojciech Żerdziński).